

Nieuwe soorten paddenstoelen in 2019

Kees van Vliet, Nederlandse Mycologische Vereniging

Dankzij de vele, meest vrijwillige, waarnemers in het veld zijn ook vorig jaar weer veel nieuwe schimmels en paddenstoelen in Nederland gemeld. Het gaat om 95 soorten die in 2019 of iets eerder zijn gevonden¹. Mogelijk zitten er enkele echte exoten bij, maar dit is bij paddenstoelen vaak lastig vast te stellen. De sporen kunnen zich met de wind over enorme afstanden verspreiden en van veel soorten is het verspreidingsgebied niet goed bekend. Een ander aandachtspunt is of een soort schade oplevert, zoals het veroorzaken van een plantenziekte. Daar besteden we ook aandacht aan.

Je zou verwachten dat vooral de grotere, opvallende paddenstoelen met hoed en steel door vrijwilligers gevonden worden, maar dat is zeker niet het geval. Bijna twee derde van de lijst bestaat uit ascomyceten (zakjeszwammen), waarvan bijna de helft kernzwammen. Deze zijn in het algemeen klein, zwart en onopvallend, dus je moet er echt goed naar zoeken. Van de 'gewone' plaatjeszwammen en boleten zijn slechts 10 nieuwe soorten gemeld, evenveel als van de trilzwammen en de kleine myxomyceten (slijmzwammen, die eigenlijk geen zwammen zijn maar eencellige organismen). De NMV-projecten waarin extra aandacht wordt besteed aan die talrijke kleine, maar voor vrijwilligers vaak lastige soorten, lijken dus een goede stimulans voor de waarnemers.

Validatie

Niet alle waarnemingen komen zomaar op de lijst van nieuwe soorten. Daar gaat een proces aan vooraf waarin de waarneming door specialisten inhoudelijk en taxonomisch (naamgeving e.d.) wordt gecheckt. De waarnemer heeft daarin ook een belangrijke rol. Een paar foto's en een melding op waarneming.nl is niet genoeg. Een of meer exemplaren van de gevonden soort moeten worden gedroogd en bewaard. Daar hoort ook informatie bij die voor determinatie belangrijk is: kenmerken van de soort, vindplaats, substraat, biotoop. De collectie en de informatie worden gecontroleerd door een (andere) deskundige van de soortgroep. Als alles klopt en de wetenschappelijke naamgeving is gecheckt, wordt de soortnaam ingevoerd op waarneming.nl en komt hij op de lijst nieuwe soorten. Dat is de kroon op het werk van de waarnemer én een stimulans voor andere waarnemers om de nieuwe soort ook te vinden.

De oogst van 2019 bevat diverse nieuwe soorten die al via Nature Today de pers hebben gehaald, zoals de hersenkronkelmorielje (*Morchella vulgaris*), de fijnschubbige heksenboleet (*Neoboletus xanthopus*) en de geelgekleurde koraalzwammensoort met de mooie naam *Ramaria krieglsteineri*.

Fijnschubbige heksenboleet. (Foto: Martin Gotink)

Ramaria krieglsteineri. (Foto's: Alfons Vaessen)

Kubusporige sneeuwvloksatijnzwam. (Foto: Anton Hausknecht)

Donkerstelige trechtersatijnzwam. (Foto: Marion van der Vegte)

Daarnaast bevat de lijst een groep nieuwe satijnzwammen met tot de verbeelding sprekende namen² als kubusporige sneeuwvloksatijnzwam (*Entoloma cuboidoalbum*) en donkerstelige trechtersatijnzwam (*Entoloma graphitipes*). Het geslacht *Entoloma* kent veel soorten, die vaak lastig uit elkaar zijn te houden. In een barcoderingsproject worden de soorten met moleculaire technieken op naam gebracht. Van daaruit wordt gezocht naar meer onderscheidende kenmerken om nieuwe determinatiesleutels te maken.

Ziekteverwekkers

Onder de nieuwe soorten zijn ook ziekteverwekkers die wilde planten en landbouwgewassen kunnen aantasten. Voorbeelden zijn *Diaporthe rudis*, die zorgt voor vruchtrot in geogoste druiven en avocado's, en *Melanospora simplex*, die parasiteert op diverse planten- en schimmelsoorten. Daarnaast zijn er drie nieuwe roesten gevonden, waarvan tweecellige sileneroest (*Puccinia behenis*) het vooral heeft voorzien op planten uit de anjerfamilie. Deze zou dus schade kunnen veroorzaken in de sierteelt. Hij is (nog) zeldzaam, maar lijkt toe te nemen in het Verenigd Koninkrijk en is recent ook gemeld uit België. Een soort om in de gaten te houden. Ook *Podosphaera pannosa*, een echte meeldauw, is nu voor het eerst formeel geregistreerd in de procedure voor nieuwe soorten. Deze is echter al heel lang, ook voor Nederland, bekend en veroorzaakt schade in de rozenteelt en aan steenvruchten (*Prunus*). Als tegenhanger nog een nieuwe soort die parasiteert op echte meeldauw: *Ampelomyces quisqualis*. Hij wordt toegepast bij de biologische bestrijding van meeldauw in de druiventeelt. Enkele van deze soorten waren al langer bekend, maar zijn nu voor het eerst aangemeld door een waarnemer. Dit onderstreept de toenemende belangstelling binnen de NMV en bij waarnemers voor de kleine schimmelsoorten en de ziekteverwekkers.

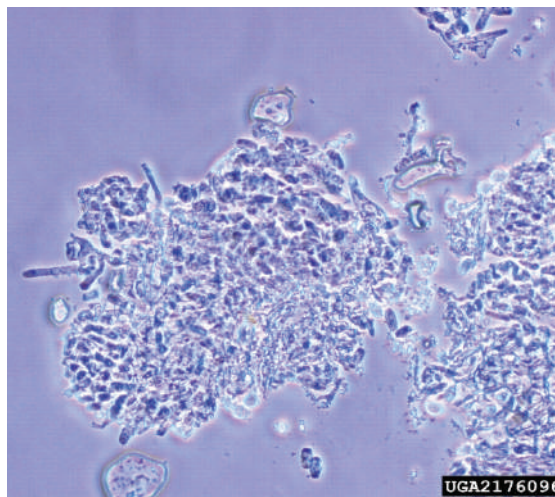
Voetnoten

¹ De volledige lijst wordt binnenkort gepubliceerd in Coolia. (https://www.mycologen.nl/Boeken/Coolia_n.html)

² Veel van de Nederlandse namen zijn nog niet officieel bevestigd.

Echte meeldauw op roos (Clemson University - USDA Cooperative Extension Slide Series, Bugwood.org - Wikimedia Commons CC BY 3.0 US)

Conidiën van echte meeldauw (Cesar Calderon - Wikimedia Commons CC BY 3.0)